

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ИМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)
_____ 2020 року
М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПОЛІТОЛОГІЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання

м. Хмельницький

2020

ЗМІСТ

стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
	1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
	1.2. Лекції	–	5
	1.3. Семінарські заняття	–	8
	1.4. Самостійна робота студентів	–	12
	1.5. Індивідуальні завдання	–	14
	1.6. Підсумковий контроль	–	17
2.	Схема нарахування балів	–	20
3.	Рекомендовані джерела	–	21
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	24

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.	Політологія як наукова система знань про політику	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
2.	Основні етапи розвитку світової та вітчизняної політичної думки	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
3.	Політична влада та її функціонування у соціумі	4	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
4.	Політичні системи суспільства та політичні режими	4	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
5.	Держава як системоформуючий інститут політичної системи	4	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-

6.	Демократія як принцип та спосіб організації політичної системи	4	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
7.	Громадянське суспільство як основа демократичної політичної системи	4	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
8.	Політичні ідеології	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
9.	Політичні партії та громадсько-політичні рухи в суспільстві	6	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
10.	Вибори як політичний інститут	8	2	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-
11.	Політична свідомість та політична культура	4	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
12.	Політична еліта і лідерство	4	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
13.	Політичні технології	4	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
14.	Політичні комунікації	6	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
15.	Україна в міжнародних політичних відносинах	4	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Всього годин	90	30	18	-	-	40	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Політологія як наукова система знань про політику	2	-
1.1.	Політика як соціальне явище.		
1.2.	Політологія як наука і навчальна дисципліна.		
1.3.	Предмет, об'єкт та функції політології.		
1.4.	Політологія в системі соціально-гуманітарного		

	знання.		
2.	Основні етапи розвитку світової та вітчизняної політичної думки	2	-
2.1.	Античний період розвитку політичної думки.		
2.2.	Західноєвропейська політична думка в Середні віки.		
2.3.	Просвітницько-раціоналістичний період розвитку політичної думки.		
2.4.	Основні сучасні політологічні концепції.		
2.5.	Розвиток політичної думки в Україні.		
3.	Політична влада та механізм її функціонування у соціумі	2	-
3.1.	Влада як соціальне явище.		
3.2.	Політична влада: сутність, структура, функції.		
3.3.	Специфіка функціонування політичної влади в суспільстві.		
3.4.	Легітимність влади.		
3.5.	Особливості політичної влади в Україні.		
4.	Політичні системи суспільства та політичні режими	2	-
4.1.	Політична система: поняття, структура, функції.		
4.2.	Типи сучасних політичних систем.		
4.3.	Сутність політичних режимів та їх типи.		
4.4.	Особливості функціонування та розвитку політичної системи в Україні.		
5.	Держава як системоформуючий інститут політичної системи	2	-
5.1.	Місце і роль державі в політичній системі суспільства.		
5.2.	Форми державного устрою та управління.		
5.3.	Правова держава.		
5.4.	Соціальна держава.		
6.	Демократія як принцип та спосіб організації політичної системи	2	-

6.1.	Демократія як політичне і правове явище.		
6.2.	Суть, принципи та основні ознаки демократії.		
6.3.	Демократія як форма політичної самоорганізації суспільства.		
6.4.	Основні концепції демократії (ліберальна, плюралістична, елітарна, партисіпаторна, марксистська).		
6.5.	Проблеми демократизації в пострадянському й українському контексті.		
7.	Громадянське суспільство як основа демократичної політичної системи	2	-
7.1.	Громадянське суспільство як соціальна реальність.		
7.2.	Класичні і сучасні теорії громадянського суспільства.		
7.3.	Поняття, ознаки, характеристика, функції та основні елементи сучасного громадянського суспільства.		
7.4.	Інститути громадянського суспільства як основа демократичної політичної системи.		
7.5.	Особливості становлення правового демократичного громадянського суспільства в Україні.		
8.	Політичні ідеології	2	-
8.1.	Поняття «політична ідеологія», підходи до її походження і суспільної ролі.		
8.2.	Структура, рівні та основні функції політичної ідеології.		
8.3.	Основні сучасні соціально-політичні ідеології та доктрини (лібералізм, консерватизм, соціал-демократія, марксизм, тоталітаризм).		
9.	Політичні партії та громадсько-політичні рухи в суспільстві	2	-
9.1.	Поняття “політична партія”: історія, сутність, основні ознаки.		
9.2.	Основні функції партій (зовнішні, внутрішні, теоретичні, ідеологічні, політичні, соціальні,		

<p>9.3.</p> <p>9.4.</p> <p>9.5.</p>	<p>організаційні).</p> <p>Типології політичних партій: ідеологічна, лінійна, за способом утворення (М. Дюверже), за внутрішньою організаційною структурою, за місцем і роллю в політичній системі, за ставленням до суспільних перетворень тощо.</p> <p>Специфіка громадсько-політичних рухів та організацій, їх відмінність від політичних партій.</p> <p>Особливості і передумови формування політичних рухів і партій в Україні.</p>		
10.	Вибори як політичний інститут	2	-
<p>10.1.</p> <p>10.2.</p> <p>10.3.</p> <p>10.4.</p> <p>10.5.</p>	<p>Вибори як елемент політичного процесу в боротьбі за владу.</p> <p>Типологія та особливості основних виборчих систем.</p> <p>Переваги та недоліки мажоритарної, пропорційної, змішаної виборчих систем.</p> <p>Виборчі технології: сутність та різновиди.</p> <p>Американізація виборчих технологій в електоральному процесі України як одна з головних тенденцій їх розвитку на сучасному етапі.</p>		
11.	Політична культура та політична свідомість	2	-
<p>11.1.</p> <p>11.2.</p> <p>11.3.</p> <p>11.4.</p> <p>11.5.</p> <p>11.6.</p>	<p>Політична культура як суспільне явище.</p> <p>Поняття, структура та основні функції політичної культури.</p> <p>Типологія політичних культур.</p> <p>Політична свідомість як базовий елемент політичної культури.</p> <p>Політична соціалізація особистості: фази та механізми.</p> <p>Політична культура та політична свідомість українського суспільства.</p>		
12.	Політична еліта і лідерство	2	-

12.1.	Поняття та сутність еліти та політичного лідерства.		
12.2.	Політичні еліти як суб"єкти політики.		
12.3.	Динаміка еліти: закон "циркуляції еліти", ситуація "зміни еліт" як проблема політичної наступності.		
12.4.	Інститут політичного лідерства.		
12.5.	Проблеми формування політичної еліти та інституту політичного лідерства в Україні.		
13.	Політичні технології	2	-
13.1.	Політичний маркетинг і політичні технології.		
13.2.	Поняття "політичні технології": визначення, сутність, типологія.		
13.3.	"Чорні", "білі" та "сірі" політичні		
13.4.	технології. Основні політичні психотехнології.		
13.5.	Політичні технології як наука і як мистецтво.		
14.	Політичні комунікації	2	-
14.1.	Сутність комунікацій як елементу політичного процесу.		
14.2.	Особливості функціонування засобів масової інформації (ЗМІ) як складової політичної системи.		
14.3.	Преса, радіо, телебачення у системі внутрішньополітичної та зовнішньополітичної діяльності.		
14.4.	Маніпулятивні інформаційні операції, їх теорія та системи здійснення у різних країнах.		
14.5.	Особливості політичної комунікації в Україні.		
15.	Україна в міжнародних політичних відносинах	2	-
15.1.	Поняття та сутність "світової політики", "зовнішньої політики" й "міжнародних відносин".		
15.2.	Геополітика і національно-державна безпека.		
15.3.	Посилення ролі міжнародних організацій, блоків і союзів, субрегіональних організацій у світовій політиці.		
15.4.	Поняття національно-державного інтересу і міжнародні пріоритети України у сучасній геополітичній ситуації.		

	Усього	36	-
--	--------	----	---

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Політологія як наукова система знань про політику

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Політика як соціальне явище.
- 1.2. Структура і основні функції політики.
- 1.3. Основні концепції політики.
- 1.4. Предмет, суб'єкт, об'єкт та основні функції політології.
- 1.5. Місце і роль політології в системі соціально-гуманітарного знання.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: соціальне явище, політика, суб'єкт політики, об'єкт політики, рівні функціонування політики, наука, політологія, об'єкт політології, предмет політології, основні функції політології, соціально-гуманітарне знання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: політика як соціальне явище; походження політики; сутність політики; основні функції політики; становлення політології як науки і навчальної дисципліни; зв'язок політології з іншими гуманітарними науками.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Основні етапи розвитку зарубіжної та вітчизняної політичної думки

Питання для усного опитування та дискусії

1. Політична думка Стародавнього Сходу.
2. Політичні доктрини античності (Платон, Аристотель, Полібій, Цицерон).
3. Римське право і політика.
4. Основні риси політичної думки епохи Середньовіччя (А. Блаженний, Ф. Аквінський).
5. Політична думка епохи Відродження (Ренесансу).

6. Просвітницько-раціоналістичний період розвитку політичної думки.
7. Генеза української суспільно-політичної думки.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: політика, політологія, людина, мислитель, монархія, правитель, республіка.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: сутності політичної думки Стародавнього Сходу; політичні доктрини античності; впливу римського права на політику; основні риси політичної думки епохи Середньовіччя, Відродження та Нової доби; громадянську концепцію Ж. Бодена, Н. Макіавеллі; політичні ідеї Т. Гоббса, Дж. Локка, Ш.Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо; марксистські погляди на політику; джерела формування української суспільно-політичної думки та її генезу.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Політична влада та політичні системи суспільства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Влада як соціальне явище.
2. Політична влада та її основні риси.
3. Держава як системоформуючий інститут політичної системи.
4. Типи, структура та основні функції політичної системи.
5. Легітимність і криза легітимності державної влади.
6. Політична система України: особливості, структура і тенденції розвитку.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: влада, політична влада, політична система суспільства, легітимність державної влади.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: сутність державної влади; структура державної влади; основні функції державної влади; структура політичної системи суспільства; основні функції політичної системи суспільства; типологія політичних систем суспільства.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Демократія та громадянське суспільство як принцип та форми організації політичної системи суспільства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Демократія як політичне і правове явище.
2. Суть, принципи, основні ознаки та форми демократії.
3. Основні концепції демократії (класична, ліберальна, соціальна, представницька, плюралістична, елітарна, плебісцитарна, партиципальна та ін.).
4. Громадянське суспільство: поняття, генеза, ознаки.
5. Особливості формування та утвердження в Україні засад демократії та громадянського суспільства.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: демократія, громадянське суспільство, інститути громадянського суспільства, масове суспільство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: сутність демократії, основні концепції демократії; сутність громадянського суспільства; інститути громадянського суспільства.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Політичні ідеології в діяльності політичних партій та громадсько-політичних рухів.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Політична ідеологія: сутність, структура, типологія та суспільні функції.
2. Політичні партії: сутність, ознаки, структура.
3. Особливості становлення багатопартійної системи в Україні.
4. Громадсько-політичні рухи та організації: сутність, ознаки, структура.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: цінності, ідеологія, політична ідеологія, лібералізм, неолібералізм, консерватизм, неоконсерватизм, соціалізм, соціал-демократизм, націоналізм, релігійний фундаменталізм, партії, політичні партії, громадсько-політичний рух, вибори, виборчі технології, маніпуляції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: теорії походження цінностей; сутність, структура, типологія та суспільні функції політичної ідеології; сутність, ознаки, структура політичних партій та громадсько-політичних рухів; сутність виборчих технологій.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Виборчі технології у діяльності політичних партій та громадсько-політичних рухів.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Вибори як політичний інститут.
2. Основні принципи функціонування виборчого права.
3. Виборчі технології: сутність та різновиди.
4. Виборчі технології як індикатор політичного режиму в Україні.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : партії, функції політичних партій, типи політичних партій, партійні системи, громадські об'єднання та рухи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: походження і сутність політичних партій, мета партії, характер організації партії, зміст ідеології партії, діяльність партії щодо забезпечення соціальної бази, структура партії: лідери партії, партійний апарат, ідеологи партії, рядові члени партії.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Політична культура та політичне лідерство

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, структура та основні функції політичної культури.
2. Політична соціалізація особистості: фази та механізми.
3. Політична культура та політична свідомість сучасного українського суспільства.
4. Сутність, типологія і функції політичної еліти.
5. Сучасна політична еліта України, її відмінні риси та особливості формування.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: політична культура, політична свідомість, політична еліта, закон «Циркуляції еліт», закон «Олігархізації еліт», політичний лідер, політичне лідерство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: поняття політичної культури; політичної свідомості; політичної еліти; причини елітизму; політичні еліти як суб'єкти політики; теорія еліт Г. Москі; теорія еліт В. Парето; теорія еліт Р. Міхельса; сутність політичного лідерства; стилі і типи політичного лідерства.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Політичні технології та політичні комунікації.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття “політичні технології”: визначення, сутність, типологія.
2. Політичний маркетинг і політичні технології.
3. Структура політичної комунікації.
4. Засоби масової інформації (ЗМІ) у системі політичної комунікації.
5. Проблеми захисту від масових маніпулятивних інформаційних операцій як складових політичних комунікацій.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: політичні технології; політичний маркетинг; засоби масової інформації; маніпулятивні інформаційні операції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: політичний ринок як ринок влади; сутність комунікацій як елемента політичного процесу; ЗМІ і проблема формування суспільної свідомості, політичної культури людей; особливості політичної комунікації в Україні.

Семінарське заняття 9

Тема 9. Україна в міжнародних політичних відносинах

Питання для усного опитування та дискусії

1. Міжнародна політика: сутність, функції і мета.

2. Засоби зовнішньої політики: політичні, економічні, військові, інформаційно-пропагандистські.
3. Глобальні політичні проблеми сучасності і шляхи їх вирішення.
4. Роль міжнародних організацій у світовому політичному процесі.
5. Україна на міжнародній арені.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : поняття, типи і види міжнародних відносин, суб'єкт та об'єкт міжнародного права, глобалізація, глобалістика, міжнародні відносини, міжнародна політика, міжнародна інтеграція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: основні тенденції у сучасному світовому політичному процесі; сутність та основні завдання зовнішньої політики держави; сучасні глобальні політичні проблеми та шляхи їх подолання; сутність сучасних процесів міжнародної інтеграції; сутність та завдання сучасних міжнародних організацій.

Тестові завдання з курсу «Політологія»:

1. Що таке політологія?

Політологія – це міждисциплінарна, інтегральна наука про політику в усіх її проявах, що включає весь комплекс знань про політику.

Політологія – це наука, спрямована на вивчення та аналіз політичних явищ і процесів, закономірностей їх розвитку, вироблення методології пізнання політичної дійсності.

Політологія – це наука про сутність, форми і закономірності виникнення, функціонування та розвитку політичних систем.

Політологія – це наука про владу.

2. Що таке політика?

Політика – це сфера відносин з приводу організації та управління соціальними процесами.

Політика – сфера відносин з приводу організації і функціонування влади в суспільстві.

Політика – це сфера суспільного життя, в якій реалізуються соціально-економічні та духовні інтереси індивідів і соціальних груп.

Політика – це діяльність, пов'язана з регулюванням суспільних відносин за допомогою правових норм.

Політика – це мистецтво.

3. Які елементи виділяють в структуру політики?

Політичні процеси.

Політичну культуру.

Політичні інститути.

Політичну соціалізацію.

Політичні конфлікти.

4. Що таке «політична влада»?

Влада – це сила, могутність.

Влада – це можливість і здатність одного учасника відносин робити визначальний вплив впливати на поведінку інших.

Влада – ці правила взаємин між окремими індивідами і соціальними інститутами.

5. Що таке легітимність політичної влади?

Юридична законність влади.

Схвалення влади населенням, переконаність у необхідності підпорядкування.

Верховенство і повнота влади держави на всій його території, а також незалежність і рівноправність у міжнародних відносинах.

Здатність впливати на поведінку окремих людей, соціальних груп, організацій або суспільства в цілому з метою досягнення певних цілей.

6. Що таке політична еліта?

Політична еліта – це самостійна, нечисленна, володіє особливими якостями соціальна група, що займає найбільш високу позицію в суспільстві і приймаюча безпосередню участь у виробленні і здійсненні рішень, пов'язаних з використанням політичної влади.

Політична еліта – це соціальна група, що володіє виключним правом на встановлення правових норм, що регулюють всю систему суспільних відносин, визначення правового статусу органів державної влади та місцевого самоврядування, застосування насильства, визначення прав і свобод людини і громадянина.

Політична еліта – це сукупність осіб, які мають право на керування всім суспільством в силу легальності, яка обумовлена використанням встановлених формальних процедур і правил.

7. Що таке політичне лідерство?

Діяльність з визначення цілей і шляхів їх досягнення.

Забезпечення реалізації потреб розвитку суспільства і його підсистем.

Відношення домінування і підпорядкування, засновані на здатності приймати рішення і робити вплив.

Вплив особи, наділеного політичною владою, на суспільство, політичну організацію чи соціальну групу.

8. Що таке політична система?

Політична система – це система державних органів і установ.

Політична система – це взаємозв'язок держави і організацій, які займаються політичною діяльністю.

Політична система – це сукупність політичних інститутів, норм і цінностей, а також методів реалізації політичної влади.

9. Виберіть з перерахованих визначень держави найбільш точне:

Держава – це сукупність організацій та установ, що реалізують функції управління в рамках певної території на основі встановлених юридичних норм і правил.

Держава – це система органів та інститутів, що здійснюють владні повноваження на основі верховенства права, поділу влади і визнання рівності і свободи за всіма учасниками суспільних відносин.

Держава – це центральний інститут політичної системи суспільства, який створюється для організації і управління життям населення на певній території за допомогою публічної влади, що має обов'язковий характер.

10. Яку мету переслідують групи інтересів?

Взаємодія зі структурами влади.

Завоювання і використання політичної влади.

Реалізація групового інтересу.

Контроль за діяльністю інститутів державної влади.

11. Що входить в структуру політичної культури?

Політичний досвід.

Політичні процеси.

Політична поведінка.

Політична влада.

Політична свідомість.

12. Що таке політична ідеологія?

Система політичних ідей і уявлень, що відбивають інтереси, світогляд, і ідеали індивідів і соціальних груп.

Стійкі, некритичні, емоційно забарвлені образи, уявлення про політичні події, явища і процеси.

Вплив індивідів і соціальних груп на політичну систему, її елементи, а також процес прийняття політичних рішень.

13. Що таке політичний процес?

Універсальна форма організації суспільства, центральний елемент політичної системи.

Сукупність державних і недержавних установ, норм і цінностей, а також методів реалізації політичної влади.

Функціональна сторона політичної системи, яка відображає сукупність засобів, за допомогою яких здійснюється політична влада.

Сукупність видів діяльності суб'єктів політичних відносин, що відображає стадії розвитку політичної системи.

14. Що таке політична модернізація?

Сукупність правил, засобів і методів досягнення конкретних політичних цілей.

Процес, пов'язаний з формуванням або оновленням інститутів політичної системи, а також характеру політичних відносин.

Зміна характеру формування політичної еліти і системи її взаємин з масами.

15. Що таке геополітика?

Метод політологічного дослідження, заснований на порівняльній характеристиці політичних систем.

Політична концепція міжнародних відносин, вивчає обумовленість політичних процесів економіко-географічними факторами.

Політична концепція, що використовує екологічний імператив в глобальних міжнародних процесах.

Дослідження політичних аспектів загальнолюдських проблем.

Формування теоретико-методологічних основ досліджень загальноцивілізаційних конфліктів.

16. У який історичний період політична наука оформилась як самостійна наукова дисципліна?

6 – 5 ст. до н.е.

12 – 13 ст.

Кінець 19 ст. – Початок 20 ст.

Середина 20 ст.

17. Вкажіть основні види ресурсів влади.

Економічні ресурси.

Інформаційні ресурси.

Демографічні ресурси.

Нормативні ресурси.

Легальні ресурси.

18. Визначте, які судження є правильними:

Політична система – це система державних органів

У політичну систему входять всі організації, які існують в суспільстві

У політичну систему входять всі організації, які створені тільки для політичних цілей

У політичну систему включені держава і ті організації, які займаються політичною діяльністю

19. Який з перерахованих елементів входить до складу політичної системи суспільства?

Держава.

Громадянське суспільство.

Політичні ідеології.

Політична культура.

Церква.

20. Вкажіть ознаку тоталітарного політичного режиму.

Гарантії прав і свобод людини.

Існування єдиної, загальнообов'язкової ідеології.

Наявність політичної опозиції, ідеологічного плюралізму.

Наявність громадянського суспільства.

Багатопартійність.

21. Різновидами тоталітарного режиму є:

Конструктивізм.

Лібералізм.

Фашизм.

Соціал-демократія.

Консерватизм.

22. Виберіть з перерахованих визначень держави найбільш точне:

Держава – це сукупність організацій та установ, що реалізують функції управління в рамках певної території на основі встановлених юридичних норм і правил.

Держава – це система органів та інститутів, що здійснюють владні повноваження на основі верховенства права, поділу влади і визнання рівності і свободи за всіма учасниками суспільних відносин.

Держава – це центральний інститут політичної системи суспільства, який створюється для організації і управління життям населення на певній території за допомогою публічної влади, що має обов'язковий характер.

23. Обов'язковими ознаками держави є:

Територія.

Пост президента.

Апарат державної влади.

Населення.

Конституція.

24. Визначте, які судження виражають зміст президентської форми правління:

Президент є главою держави.

Президент не має права розпускати парламент.

Уряд формується парламентом.

Президент і парламент обираються всенародно.

Президент є главою держави і уряду.

25. Якій формі республіканського правління властиво таке положення:

Уряд формується з членів партій, що отримали більшість на виборах до парламенту країни?

Парламентської республіці.

Президентської республіці.

Змішаної республіці.

26. Які з перерахованих тверджень характеризують правову державу?

Правова держава – це держава, в якій існує право.

Правова держава – це форма організації державної влади, яка створює умови для забезпечення прав і свобод особистості, людини.

Правова держава – це держава, заснована на пануванні, верховенстві права, самообмеження державної влади, взаємної відповідальності громадян і держави.

27. Які із суджень є не вірними?

Усі партії поділяються тільки за класовою ознакою.

Усі партії мають індивідуальне фіксоване членство.

Усі партії мають на меті боротьбу за державну владу.

Партії обмежують свою діяльність лише виборами.

28. До основних видів політичних процесів відносять:

Внутрішньополітичні і зовнішньополітичні.

Відкриті і приховані (латентні).

Легітимні і нелегітимні.

Еволюційні і революційні.

Легальні і нелегальні.

Глобальні та регіональні.

Тривалі і короткочасні.

29. Що таке політична модернізація?

Сукупність правил, засобів і методів досягнення конкретних політичних цілей.

Процес, пов'язаний з формуванням або оновленням інститутів політичної системи, а також характеру політичних відносин.

Протиріччя між процесом диференціації й здатністю політичної системи до інтеграції.

Протиборство різноспрямованих політичних сил з метою реалізації їхніх інтересів за умов протидії

Зміна в характері формування політичної еліти і системи її взаємин з масами.

30. Що таке світова політика?

Система зв'язків між державами.

Взаємодія різних суб'єктів політики на міжнародній арені.

Система міждержавних відносин.

Практична реалізація національних інтересів держави.

38. У чому полягає поліцентризм сучасної світової політики?

У зростанні взаємовпливу різних суб'єктів міжнародних відносин.

У дезінтеграції міжнародних відносин.

У посиленні влади наддержав.

У біполярності світу.

31. В якому році була заснована ООН?

1945

1914

1990

1948

1950

32. У чому полягає поліцентризм сучасної світової політики?

У зростанні взаємовпливу різних суб'єктів міжнародних відносин.

У дезінтеграції міжнародних відносин.

У посиленні влади наддержав.

У біполярності світу.

33. Що таке політична ідеологія?

Система політичних ідей і уявлень, що відбивають інтереси, світогляд, і ідеали індивідів і соціальних груп.

Стійкі, некритичні, емоційно забарвлені образи, уявлення про політичні події, явища і процеси.

Вплив індивідів і соціальних груп на політичну систему, її елементи, а також процес прийняття політичних рішень.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Політологія як наукова система знань про політику.

1. Місце і роль політичної науки в системі суспільствознавчих навчальних дисциплін.
2. Ообливості розвитку політології в Україні.
3. Політика як мистецтво.
4. Конформізм і нонконформізм в політичному житті

Тема 2. Основні етапи розвитку зарубіжної та вітчизняної політичної думки.

1. Історичні передумови виникнення політичної думки в стародавні часи та епоху античності.
2. Соціально-політичні погляди у період Середньовіччя, в епоху Відродження та Просвітництва.
3. Владні взаємини та суспільно-політична думка Київської Русі.
4. Конституція П.Орлика.
5. Становлення і розвиток української політичної думки в XIX – XX ст.

Тема 3. Політична влада та механізм її функціонування у соціумі.

1. Влада як явище суспільно-політичного життя, її історичні форми: сучасне теоретичне бачення.
2. Легітимність політичної влади: поняття та сутність.

3. Типи легітимності політичної влади.
4. Проблеми формування й функціонування влади в Україні та особливості легітимної політичної влади в нових незалежних державах (Конституція України 1996 р.).

Тема 4. Політичні системи суспільства та політичні режими.

1. Поняття політичного режиму та фактори, що впливають на його формування.
2. Основні риси демократичного політичного режиму
3. Авторитаризм та авторитарний режим: поняття, основні риси.
4. Тоталітаризм та тоталітарний режим: поняття та основні риси.
5. Політичний режим в Україні на сучасному етапі.

Тема 5. Держава як системоформуючий інститут політичної системи суспільства.

1. Походження та сутність держави.
2. Ознаки та основні функції держави.
3. Місце і роль державної влади в політичній системі суспільства.
4. Особливості формування української державності.

Тема 6. Демократія як принцип та спосіб організації політичної системи суспільства.

1. Громадянське суспільство як основа демократичної політичної системи.
2. Сутність, формування, структура та чинники розвитку громадянського суспільства.
3. Парламентаризм як основа демократії: його види та функції.
4. Громадянське суспільство в Україні: процес формування та розвитку за роки незалежності.

Тема 8. Політичні ідеології.

1. Генеза і роль політичної ідеології в суспільстві.
2. Політична ідеологія як стрижень політичної культури.
3. Класичні ідеологічні ідеології: базові принципи та сутнісні розбіжності.

Тема 9. Політичні партії та громадсько-політичні рухи в суспільства.

1. Громадські рухи, об'єднання та організації.
2. Історія виникнення та сучасні концепції політичних партій.
3. Етапи становлення партійної системи України.
4. Електоральна стратегія сучасних українських партій.

Тема 10. Вибори як політичний інститут.

1. Сутність та типи виборчих систем.

2. Модифікації основних виборчих моделей.
3. Порівняння мажоритарної та пропорційної моделей виборів.
4. Основні технології виборчого процесу.

Тема 11. Політична свідомість та політична культура.

1. Структура політичної культури, типи та основні функції.
2. Політична свідомість та її соціальна роль в життєдіяльності суспільства.
3. Суть політичної етики та моральні критерії політичної діяльності.
4. Політична соціалізація особи як складовий процес політичної культури.

Тема 12. Політична еліта і лідерство.

1. Функції і типологія політичного лідерства.
2. Харизматичне, традиційне та демократичне лідерство (за Максом Вебером).
3. Політична еліта у структурі влади.
4. Проблеми становлення політичної еліти та інституту політичного лідерства в Україні.

Тема 13. Політичні технології.

1. Політичні технології як інструмент політичної практики.
2. Суть політичної етики та моральні критерії політичної діяльності.
3. "Чорні", "білі" та "сірі" політичні технології.
4. Основні психотехнології.

Тема 14. Політичні комунікації.

1. Засобимасової інформації (ЗМІ) як основний чинник політичних комунікацій.
2. Політичні комунікації через засоби масової інформації, через організації, через неформальні канали.
3. ЗМІ і політичне маніпулювання.
4. Інтернет як засіб мережевої війни.

Тема 15. Україна в міжнародних політичних відносинах.

1. Міжнародні відносини як система і місце у ній політичних відносин.
2. Міжнародна та зовнішня політики у житті суспільства.
3. Особливості міжнародної ситуації на сучасному етапі.
4. Україна та сучасні глобалізаційні процеси.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальними завданнями студента є завдання для самостійної роботи.

1.5.1. Вимоги до виконання та оформлення студентами індивідуальних завдань (самостійної роботи)

Індивідуальним завданням студента є завдання для самостійної роботи, яке виконується студентом індивідуально.

Індивідуальні завдання кожним студентом здійснюються протягом семестру у письмовому вигляді на аркушах А-4, які послідовно вкладаються папку зі скорозшивачем (без файлів!). Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється. Титульний аркуш оформляється за зразком 1.

Другим аркушем у папці є Зміст, у якому зазначається вид робіт та в окремій колонці – сторінка папки, на якій розташоване відповідне виконане студентом завдання. Зміст оформляється за зразком 2.

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом TimesNewRoman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см.

Виконані індивідуальні завдання по кожній темі студент обов'язково повинен здати на перевірку до початку складання підсумкового контролю (екзамену). Індивідуальні завдання виконується за вимогами, єдиними для усіх студентів.

1. 6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1. Місце і роль політології в системі соціально-гуманітарного знання.
2. Політика як соціальне явище.
3. Основні концепції політики.
4. Предмет, суб'єкт, об'єкт та функції політології.
5. Політична думка Стародавнього Сходу.
6. Політичні доктрини античності (Платон, Аристотель, Полібій, Цицерон).
7. Основні риси політичної думки епохи Середньовіччя (А. Блаженний, Ф. Аквінський).
8. Політична думка епохи Відродження (Ренесансу).
9. Політичні вчення епохи Реформації.
10. Просвітницько-раціоналістичний період розвитку політичної думки.
11. Громадянська концепція (Ж. Боден, Н. Макіавеллі).
12. Політичні ідеї Нового часу (XVI – XVIII ст.) (Т. Гоббс, Дж. Локк, Ш.Л. Монтеск'є, (Ж.–Ж. Руссо).
13. Марксистські погляди на політику.

14. Основні політичні теорії кінця XIX – початку XX ст.
15. Джерела формування української суспільно-політичної думки.
16. Політичні ідеї мислителів княжої доби (IX-XIV ст.).
17. Політична думка в Україні за литовсько-польської доби (XIV-XVII ст.) і козацько-гетьманської держави (XVII-XVIII ст.).
18. Демократично-народницький напрям розвитку української політичної думки.
19. Влада як соціальне явище.
20. Політична влада та її основні риси.
21. Об'єкти та суб'єкти політичної влади.
22. Принцип розподілу політичної влади.
23. Легітимність і криза легітимності державної влади.
24. Система політичної влади в Україні.
25. Структура і основні функції політичної системи.
26. Типи політичних систем.
27. Сутність політичних режимів та їх типи.
28. Характерні ознаки демократичного, авторитарного та тоталітарного політичних режимів.
29. Політична система України: особливості, структура і тенденції розвитку.
30. Держава як системоформуючий інститут політичної системи суспільства
31. Основні теорії виникнення держави.
32. Форми політичного правління.
33. Концепція правової держави.
34. Концепція соціальної держави.
35. Суть, принципи та основні ознаки демократії.
36. Форми демократії (безпосередня, представницька та професійна демократія).
37. Основні концепції демократії (класична, ліберальна, соціальна, представницька, плюралістична, елітарна, плебісцитарна, партиципальна та ін.).
38. Особливості становлення та утвердження демократії в Україні.
39. Громадянське суспільство: поняття, генеза, ознаки.
40. Інститути громадянського суспільства як основа демократичної політичної системи.
41. Особливості формування громадянського суспільства в Україні.
42. «Масове суспільство» як альтернатива громадянському суспільству.
43. Політична ідеологія: сутність, структура, типологія та суспільні функції.

- 44.Сутність та еволюція лібералізму. Неолібералізм.
- 45.Консерватизм і неоконсерватизм: їх сутність та еволюція.
- 46.Соціалізм, соціал-демократизм, комунізм: спільне та відмінне, теоретичні засади, політична практика.
- 47.Націоналізм і релігійний фундаменталізм як політичні доктрини та їх сутність.
- 48.Партійні системи, їх типологізація, переваги та недоліки.
- 49.Класифікація політичних партій.
- 50.Характеристика основних політичних партій в Україні: загальні і відмінні риси.
- 51.Специфіка громадсько-політичних рухів та організацій, їх відмінність від політичних партій.
- 52.Особливості формування політичних рухів і партій в Україні.
- 53.Вибори як політичний інститут.
- 54.Основні принципи функціонування виборчого права.
- 55.Типи виборчих систем.
- 56.Виборчі технології: сутність та різновиди.
- 57.Виборчі технології як індикатор політичного режиму в Україні.
- 58.Поняття, структура та основні функції політичної культури.
- 59.Критерії визначення рівня політичної культури.
- 60.“Громадянська культура”. Політичні субкультури.
- 61.Шляхи і чинники формування політичної культури особистості.
- 62.Політична свідомість як базовий елемент політичної культури.
- 63.Рівні функціонування політичної свідомості.
- 64.Політична ідеологія як системоутворюючий елемент політичної культури.
- 65.Політична соціалізація особистості: фази та механізми.
- 66.Політична культура та політична свідомість сучасного українського суспільства.
67. Політичні еліти як суб’єкти політики.
- 68.Сучасні теорії еліт (концепції макіавеллістської школи, ціннісні теорії, концепції демократичного елітизму, ліволіберальні теорії еліт).
- 69.Циркуляція і селекція політичних еліт.
- 70.Основні теорії лідерства.
- 71.Функції політичного лідера.
- 72.Проблеми формування політичної еліти та інституту політичного лідерства в Україні.
- 73.Політичний ринок як ринок влади.
- 74.Поняття “політичні технології”: визначення, сутність, типологія.
- 75.Політичний маркетинг і політичні технології.
- 76.Сутність комунікацій як елемента політичного процесу.
- 77.Структура політичної комунікації.
- 78.Засоби масової інформації (ЗМІ) у системі політичної комунікації.
- 79.Політика, ЗМІ та влада: стереотипи та нові технології взаємовідносин.

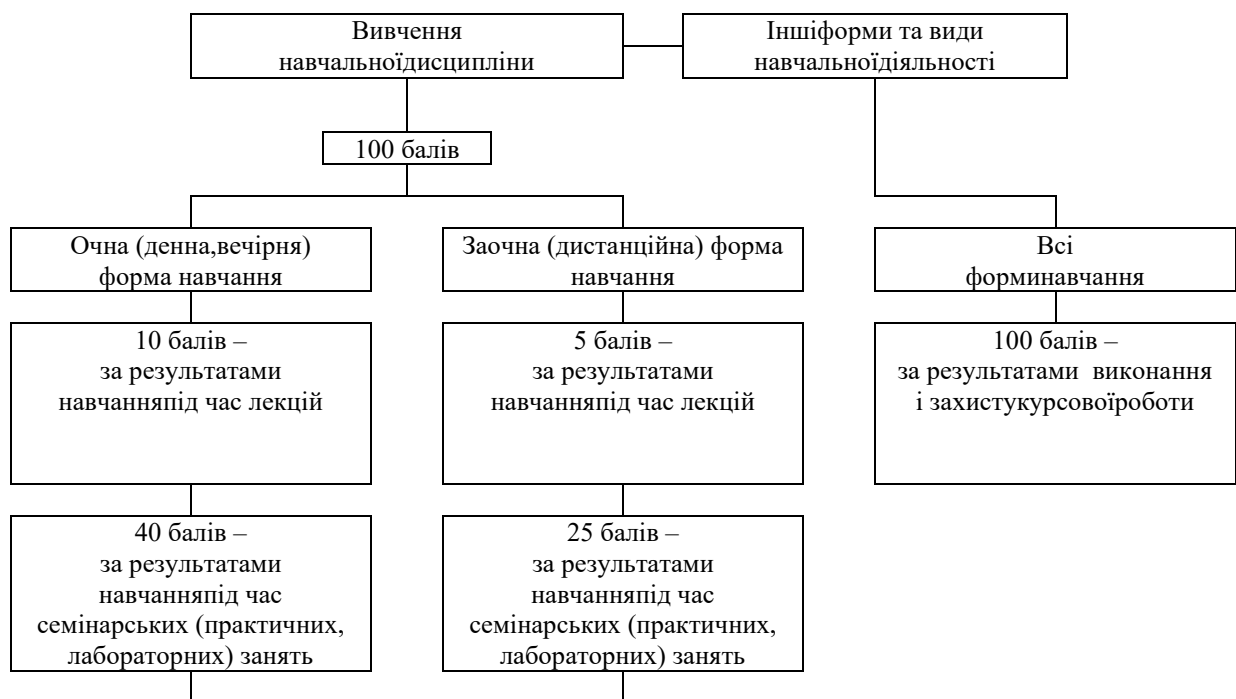
80. Проблеми захисту від масових маніпулятивних інформаційних операцій як складових політичних комунікацій.
81. Особливості політичної комунікації в Україні.
82. Міжнародна політика: сутність, функції і мета.
83. Суб'єкт та об'єкти міжнародного права.
84. Засоби зовнішньої політики: політичні, економічні, військові, інформаційно-пропагандистські.
85. Поняття, типи і види міжнародних відносин.
86. Методи і способи регулювання міжнародних конфліктів.
87. Глобальні політичні проблеми сучасності і шляхи їх вирішення.
88. Особливості і тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин.
89. Роль міжнародних організацій у світовому політичному процесі.
90. Україна в міжнародних політичних відносинах.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Політика як соціальне явище.
2. Політична соціалізація особистості: фази та механізми.
3. Україна в міжнародних політичних відносинах.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 18 лекційних занять.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій																	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	18	0,6	1,1	1,7	2,2	2,8	3,3	3,9	4,4	5,0	5,6	6,1	6,7	7,2	7,8	8,3	8,9	9,4	10,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 7 семінарських занять.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

<i>Загальна кількість балів за самостійну роботу за семестр</i>	<i>Кількість блоків завдань (БЗ) за семестр</i>	<i>Макс. кількість балів за кожну тему</i>
20	18	1,1

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Аристотель. Політика(пер. з давньогрецької та передмова О. Кислюка). Київ:Основи, 2003. 239 с.
2. Баранівський В.Ф. Політологія: підр. Київ: Національнаакадеміяуправління, 2016. 235 с.
3. Бережна К. Принципиорганізації та функціонуванняінститутіввлади в ЄвропейськомуСоюзі та Україні: порівняльно-правовийаналіз.Київ: ЗНУ, 2017. 405 с.
4. Вебер М. Протестантськаетика і дух капіталізму. Київ: Основи, 1994.261 с.
5. Висоцький О. Ю. Політичнавлада в Україні: проблемилегітимізації та модернізації.Дніпропетровськ:Інновація, 2012. 130 с.
6. Гегель Г. В. Основифілософії права, абоПриродне право і державознавство / пер. з нім. Р. Осадчука та М. Кушніра.Київ:Юніверс, 2000. 329 с.
7. Гоббс Т. Левіафан: / пер. з англ. Київ: Дух і літера, 2000. 600 с.
8. Донцов Д. Націоналізм.Київ: О. М. Стебеляк, 2011. 255 с.
9. Історіяполітичної думки: навч. енцикл. словник-довідникдлястуд.вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми.Львів: НовийСвіт-2000, 2014. 766 с.
- 10.Історіяполітичної думки: підр. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: «НовийСвіт-2000», 2017. 1000 с.
- 11.Кресіна І. О., Кресін О. В. Гетьман Пилип Орлик і його Конституція. Київ : 1993. 80 с.
- 12.Липинський В. Вступне слово для читачівізворожихтаборів; Листидобратів-хліборобів / за заг. ред. Л. Івшиної. Київ: ПрАТ «Українськапрес-група», 2012.31 с.
- 13.МакіавелліНікколо.Державець / Флорентійськіхроніки. Харків:Будинокдруку, 2013. 470 с.
- 14.Мор Томас.Утопія // КомапанеллаТомазо. Містосонця. Київ:Всесвіт, 2002. 194 с.
- 15.Погорілий Д.Є. Політологія. 100 питань – 100 відповідей. – К., 2008. – 232с.
- 16.Політичнавлада і опозиція в Україні: порівняльнийаналізіззарубіжнимикраїнами / Ф. М. Рудич та ін. – Національнаакадемія наук України. Київ: ІПіЕНДім. І. Ф. Кураса, 2016. 483 с.
- 17.Політична система сучасногосуспільства: навч. посіб. / В. Мадіссон та ін. – Київ: КНУТД, 2015. 183 с.
- 18.Політична система: сучасніпроблемирозвиткугромадянськогосуспільства і держави: у 2-х томах / за ред. О. В. Скрипнюка. – Національнаакадеміяправових наук України.Київ: Логос, 2010.
- 19.Політологічнийенциклопедичний словник: навч. посіб. для здобув. Вищоїосвіти. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
- 20.Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для здобувачів вищої освіти ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра

- політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів: «НовийСвіт – 2000», 2015. 779 с.
21. Політологія: хрестоматія / [Гетьманчук М. П., Грищук О. В., Титаренко Д. М., Сусліков В. Є.] / за ред. Гетьманчука М. П. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 600 с.
22. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: В 2т. Київ : 1994. Т. 1–2.
23. Потульницький В. А. Історія української політології. Київ : Либідь, 1992. 232 с.
24. Рябцев Г. Політична система суспільства: навч. посіб. Київ: Психея, 2015. 71 с.
25. Теорія політики: підручник / Денисенко В. М., Бліхар В. С., Требін М. П. та ін. Львів: Ліга-прес, 2015. 668 с.
26. Фукуяма Ф. Великий крах: людська природа і відновлення соціального порядку / пер. з англ. В. Дмитрук. Львів: Кальварія, 2005. 376 с.

3.2. Допоміжні джерела

27. Галуцько В., Базів В. Основні політичні партії молоді демократичної держави // Український науковий журнал. Освіта Рєгїону. Полїтологія. Психологія. Комунікації. – 2013. – №1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.social-science.com.ua/публікація/987_.
28. Латїгіна А. Основні критерії, принципи та рівні здійснення демократії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pome/2009_3/PDF/07_Latygina.pdf
29. Мандзій Л. Методологія дослідження політичної еліти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://filos.lnu.edu.ua/vistnyk_ist_polit_2.pdf.
30. Полїтичні інститути і форми правління: проблеми організації та функціонування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.social-science.com.ua/публікація/991>.
31. Рїбачук М., Рїйковський Б. Аналіз концепцій сучасних моделей виборчих систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pome/2009_3/PDF/04_Rybachuk.pdf
32. Про політичні партії України: Закон України від 16.10.2007 р. № 23 від 16.10.2007 (Документ 2365-14, чинний, поточна редакція – від 26.11.206, підстава 1540-19) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
33. Турченко Ю. ЗМІ як впливовий чинник реалізації політичного процесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pome/2009_4/PDF/12_Turchenko.pdf.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua/

3. Національна історична бібліотека України: // <http://www.dibu.kiev.ua/>
4. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>
5. <http://gumer.info>
6. <http://politics.ellib.org.ua>
7. <http://politologa.net>

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – Завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, доктор філософських наук, професор _____ Л.А. Виговський
_____ 2020 року

Схвалено кафедрою філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

28 вересня 2020 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри _____ Л.А. Виговський
_____ 2020 року

Декан юридичного факультету
_____ С.А. Крушинський
_____ 2020 року

Погоджено методичною радою університету 22 жовтня 2020 року, протокол № 2.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун